

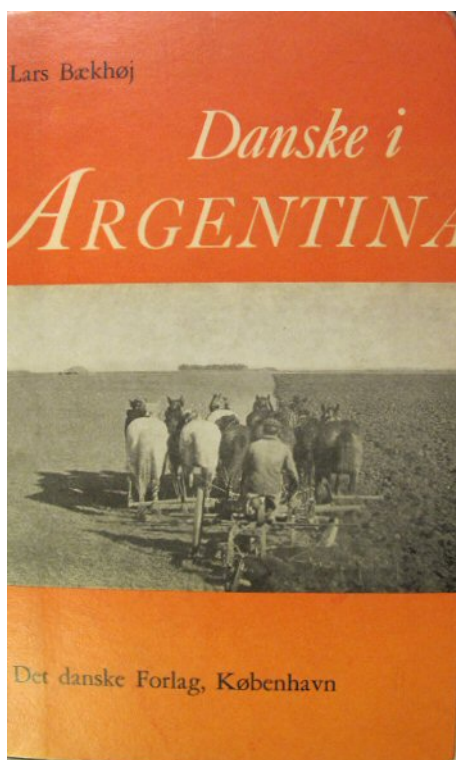
DRØMMETUREN TIL ARGENTINA

Gennem mange år har det været mit store ønske at komme til Argentina for at opleve det land, hvor mine bedsteforældre har været og min far er født. Første gang, jeg havde muligheden, var, da Ældre på højskole i udlandet udbød en tur, men jeg syntes ikke, at jeg ville tage af sted alene, selvom Carl Chr. gav mig den mulighed. Det var også dengang en dyr tur.

Da Hans Erik Rasmussen så i 2013 på sin Facebook-side gør opmærksom på, at han er blevet opfordret til at arrangere en tur til Argentina, spørger jeg som det første, om jeg med min alder og fysik kan deltage. Det mente Hans Erik nok, at jeg kunne og så var der ikke langt til at beslutte sig, selvom turen er dyr. Niels Ebbe ville gerne med. Men hvis ikke, havde jeg valgt at tage af sted alene.

Siden er det gået slag i slag. Der har været holdt informationsmøde hos Hans Erik og Birgitte, hvor vi var sammen med nogle af de 14, vi skal rejse sammen med. Flere af os fortsætter rejsen på egen hånd, når en del af gruppen vender næsen hjemad. Niels Ebbe og jeg fortsætter mod syd til gletsjerne.

Noget af det, der var vigtigt for mig, inden vi tager af sted, var at finde en adresse i Tandil, som jeg kunne knytte an til. I første omgang lykkedes det ikke, bortset fra, at Ricardo på min forespørgsel / tilkendegivelse på informationsmødet sagde: Peter Haugaard. "Jo, han ligger begravet på gangen på kirkegården i Tandil." Siden har jeg fundet adresser, ligesom vi begge har læst baggrundslitteratur – bl.a. DANSKE I TANDIL af Lars Bækhøj.

Heri præsenteres også Peter Haugaard og dennes kone.

Peter Haugaard var et af to navne, som jeg som barn / ung er blevet præsenteret for derhjemme. I min søgning ser det ud til, at min farfar har arbejdet på hans gård. Min farfar og jeg besøgte engang en "Richardt" i Odense, men jeg husker ikke hans efternavn og har heller ikke kunnet finde nogen adresse. "Store Karl", som farfar også nævnte, kan også relateres til Argentina.

MIN FARFAR FORTALTE

ofte til min mor, der som en nærværende lytter skrev ned og på den måde gav historierne videre til mig:

UVEJR

Da jeg rejste til Argentina første gang (1903), var det et helt mirakel, at der ikke skete en katastrofe. Vejret var så frygteligt, at vi blev lukket ned i kahytten i 3 dage. En dag kravlede jeg op ad trappen til dækket og så 3 mænd, som stod og loddede, men de blev ustandseligt skyllet over af bølgerne, så de var helt usynlige. Vi var lidt søsyge. Det var en aften, vi skulle have spegesild og stuvede kartofler. Jeg havde netop fået den første mundfuld, men så duvede skibet, så den side, hvor jeg sad, gik ned. Det var umuligt for mig at synke maden, som jeg sådan havde glædet mig til. Når skibet gik ned, gik sildene op.

Der var mange polakker ombord. De havde meget trange forhold at bo under. De lå i køjer, der var mange børn med og hver gang de skulle kaste op eller besørge enten stort eller småt, holdt forældrene dem simpelthen uden for køjen. De var så søsyge, at det var den eneste måde, de kunne klare det på. Der blev ikke gjort rent i de 3 dage og selvfølgelig blev det et frygteligt ælte. Heldigvis havde jeg et par lange støvler på, så jeg kunne da vade igennem.

Valdemar Skræp, som jeg rejste sammen med, blev for resten forelsket i en køn polsk pige og var lykkelig, da han en dag kom til at stå bag ved hende, da de skulle have deres

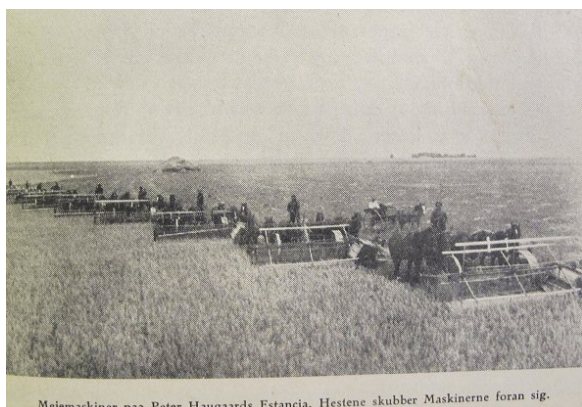
mad udleveret. Desværre eller man kan måske sige heldigvis, opdagede han ved samme lejlighed, at hun havde så mange lus, at de ligefrem sad i kager i hendes hår – og så var det sket med den forelskelse.

I det første brev, jeg fik fra mine forældre, skrev de, at de ikke havde sovet i flere nætter, fordi de var urolige for mig på grund af det forfærdelige stormvejr.

AT ANKOMME TIL ARGENTINA

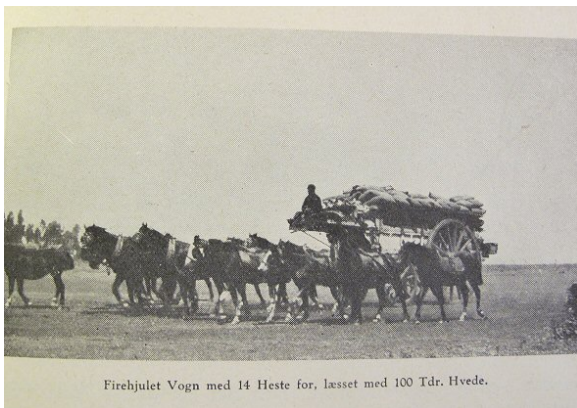
Valdemar Skræp var meget ked af at være i Argentina i den første tid. Hans første mål var at tjene så mange penge, at han kunne få råd til at rejse hjem igen, men han faldt efterhånden til og efter at han havde været en tur hjemme på besøg, var han faldet helt til i Argentina.

Da jeg i 1903 nåede til Argentina nogle få dage før jul, var det for mig som dansker en mærkelig oplevelse. Måske lidt af en skuffelse, men der var ikke tid til hjemve, for det var midt i høstens tid. Maskiner m.v. skulle være i orden og vi skulle have begyndt at høste før juleaften.

Mejemaskiner paa Peter Haugaards Estancia. Hestene skubber Maskinerne foran sig.

Firehjulet Vogn med 14 Heste for, lasset med 100 Tdr. Hvede.

Vi sled i det hele juleaftensdag, for der var meget at forberede, så vi kunne holde fri juledag – en fridag, som kun danskerne tog sig. De indfødte syntes nok, at det var lidt skørt af os andre at holde fridag på så travl en tid.

Vi fik ekstra god mad med god rødvin til juleaften – dvs. en ret fårekød som sædvanlig. Bagefter fik vi kaffe og småkager. Om vi fik gaver? Jeg vil hertil bemærke, at det mest var mænd, som dengang rejste til det forjættede land Argentina for at tjene penge til at komme i gang for derhjemme i Danmark. Og mandfolk gik da ikke omkring og gav hinanden gaver. De få, der havde kone og børn med, satte derimod alle sejl til for at skabe noget i retning af en dansk jul.

Som sagt holdt danskerne altid fri juledag. Hvis juledag faldt på en søndag, blev der som sædvanligt holdt gudstjeneste i et privat hjem. Men det var ikke altid nemt at holde sig vågen. Simon faldt i søvn og vågnede med at sæt, men præsten lod som ingenting og vi andre havde svært ved at holde masken. Alting skulle jo være 100 % alvor ved en gudstjeneste. Bagefter var der fest med kaffe i litervis, dans og violinspil. Nok se, men ikke røre! For de indfødte var juledag som en hvilken som helst anden dag. Butikkerne var åbne, man handlede og arbejdede som sædvanlig.

2. juledag var julen forbi for alle og vi var i fuld gang med at høste og så.

FÅR I ARGENTINA

At klippe får er en brutal affære særlig for den, som klipper. Fårene lider såmænd ikke så meget.

Det første år, jeg var i Argentina, klippede vi med en almindelig uldsaks. Vi skulle helst klippe 100 får om dagen for at have en ordentlig dagløn, men så var han også ødelagt om aftenen. Jeg kunne ikke nå at klippe mere end 50. Fårene blev bundet på de 3 ben og kastet om og lagt mellem klipperens ben. Næste år brugte vi klippemaskine og der blev indført en belønningsordning med mærker. Hver gang en mand havde klippet et får, fik han et mærke.

Vi havde 32.000 får, som også skulle tælles flere gange om året. Det gik for sig på den måde, at de blev lukket gennem en smal åbning. Hver gang et får gik igennem, skulle jeg skifte et mærke fra den ene hånd til den anden. Det var et skørt arbejde med at huske, om jeg nu også havde skiftet.

Fårene blev vasket flere gange om året. De blev skubbet ned i en rende og hovedet holdt under vandet et øjeblik og så fik de lov til at svømme renden igennem i vand, hvori der var hældt noget pulver, som skulle forebygge skab. De drægtige får kunne ikke tåle denne behandling. De måtte vente, til de havde født lammene og så var der en farlig jammer, til de fandt hinanden. Det med at finde sammen igen, klarede de altid. Hvert får havde kun et lam, men alligevel var der 400 at vælge imellem.

Får var for resten meget værdifulde. Hvis en mand stjal et får, fik han en lang straf. Slog han derimod en mand ihjel, kunne han nøjes med at komme i fængsel i et par år. Vi havde en nabo, som besøgte os af og til. Han havde som regel et lam, en kat og en hund med. Lammet kom med ind, medens de andre måtte blive udenfor.

SMÅ NOTER

Normalt fik vi kartofler fra Italien, men da vi engang var kommet ud på et nyt stykke jord, pløjede jeg et stykke, harvede det og lagde kartofler. Der blev så mange kartofler, at det var helt utroligt, men så vidste jeg ikke, hvad jeg skulle gøre ved dem og gravede dem ned ligesom i Danmark. 14 dage efter var de fuldkomne rådne. Det var en engangsfornøjelse!

Det var på en farm en skik, at folkene hver lørdag aften fik kaffe med pandekager til. En af mændene skulle have sin pandekage på en speciel måde, så den blev sat til side til ham. En aften så den anderledes ud og det blev bemærket af en af hans kammerater, som sagde: "Hvad er det for noget spændende, du har på din pandekage?" Det var også noget nyt, for hans pandekage var sat til side under den åbne skorsten, hvor kalkunerne plejede at sidde om natten og så Ja, hvad tror I ????

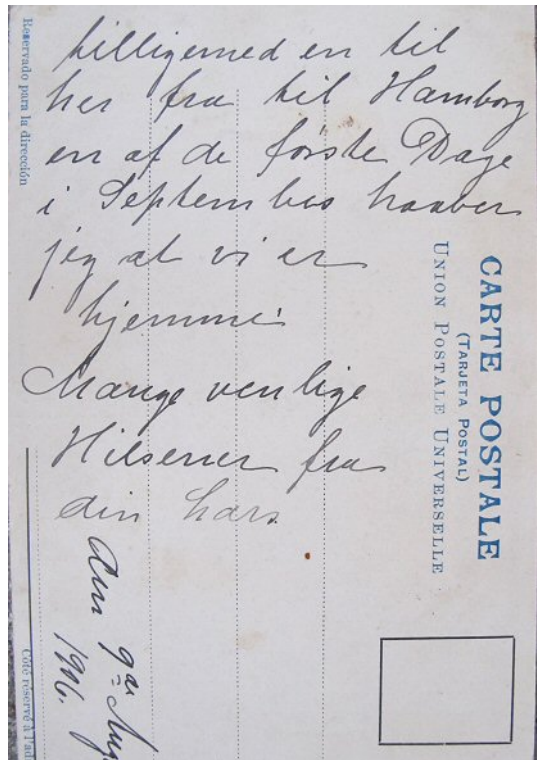
Store Karl rejste også i sine unge dage til Amerika og vel ankommet til målet, blev han klar over, hvor hjælpsomme folk kunne være. Der kom straks en mand, som tilbød at bære hans kuffert. Karl afslog først, men gik senere ind på at lade manden hjælpe, når han nu så gerne ville. De gik temmelig langt og efterhånden blev Karl mistænksom. Da de et sted var kommet ind i en tunnel, tænkte han, at nu var det vist på tide at skride til handling. Han stak hjælperen sådan en på skrinet, at han segnede, tog sin kuffert, lod manden ligge og klarede sig selv.

Han havde engang sammen med en anden solgt whisky til nogle indianere. Så snart de havde fået penge for de dyre dråber, skyndte de sig at komme bort på cykel. Heldigvis havde de god fart på – nødvendigt, for de havde ikke samvittigheden helt i orden. De havde tisset i den ene flaske. Da indianerne fik smagt på sagerne, blev de hidsige og skød med skarpt.

Øgenavne var der der som her: En pæn mand, som havde et stort og flot skæg og desuden altid gik med lange støvler, fik hurtigt navnet: Støvler og skæg.

Når jeg sidder her og skriver ned, hvad min farfar for over 40 år siden har fortalt min mor, går det op for mig, hvor stort et skatkammer af fortællinger, der ligger ufortalte, ikke bare fra hans side, men også fra mange af de andre udvandreres.

Noget af det, der også er vigtigt for mig at trække med ind i optakten til vores drømmetur, er dåbs- og fødselspapirer og kort, der giver oplysninger på anden måde. De kommer her:

REGISTRO DEL ESTADO CIVIL DE LAS PERSONAS
 CIUDAD DEL TANDIL

Queda labrada el acta de nacimiento de
 Don Enrique Tollbøll

hijo de Don Lars Christian Larsen
 y de Doña Setrine Petrus Tollbøll

bajo el No. 889 Tomo 1°

Tandil, Juni 7° de 1911.

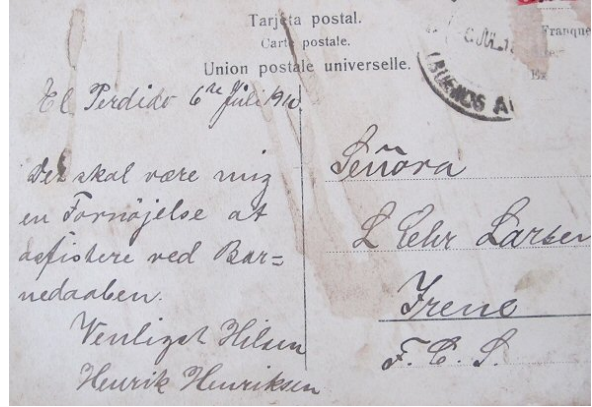
EL OFIC.
Stefan Paulsen

Hermed bringes for den danske
 evangeliske lutherske Menighed i
 Fels. Broys og Omegn, Argenti-
 na, indvise, at

Henry Tollbøll Larsen
 er født den 9de Juni 1910 (St.
 den Nordre af St.) af Forældre
 Lars Christian Larsen, og Kirsten
 Setrine Larsen, f. Tollbøll, og
 døbt den 10de Juli s. A.

Estación Ferro, Partido Coronel
 Dorrego, República Argentina,
 den 20de Marts 1912.

H. J. Vindstrup.
 Pastor.

Hannby, Nolle d. 1-11-1908 Jeg har i dag
 faaet en Forme til dig til at støbe. Jeg
 er i det var beovrlig at faa den, jeg
 var ved Niets og Pösssmager Nielsen
 ved Trunk... kan nok dan en
 det ikke gaas, da teglene her er for
 tælligt... men... fik jeg Schjulek
 i... at lave... jeg er
 opemind i... Valdemar kom =
 mer om det det er et godt
 Ophavsvejs i Aar. Jeg skov side
 at den havde 12...
 ... er...
 ... det
 andet... har jeg inder
 betdel til... og faat
 maaske heller ikke.
 alt gaar ved det gamle her
 til... Venlig Hilsen
 til... fra Hans Larsen

